

**UMEÅ
KOMMUN**

VINNOVA
Sveriges innovationsmyndighet

FORMAS

Klimatkontrakt 2030

MELLAN UMEÅ KOMMUN OCH MYNDIGHETERNA
ENERGIMYNDIGHETEN, VINNOVA, FORMAS OCH TILLVÄXTVERKET
SAMT VIABLE CITIES

11 DECEMBER 2020

ViableCities^{TM}
Smart, sustainable and attractive.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
1 Syftet med Klimatkontrakt 2030.....	3
2 Parter	3
3 Umeå kommuns åtaganden	3
3.1 Kommunens klimatmål	3
3.2 Strategi	3
3.3 Organisation och ledning ("Governance").....	4
3.4 Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare/civilsamhället	4
3.5 Klimat investeringsplan/climate city deficit/finansiering	5
3.6 Digitalt stöd för genomförandet	5
3.7 Regionalt innovationsnav för klimatneutrala kommuner	5
3.8 Rapportering och uppföljning	5
4 Viable Cities åtaganden	6
4.1 Bättre regler	6
4.2 Innovationer	6
4.3 Samordnad finansiering	6
4.4 Uppbackning inför EU-finansiering	7
5 Myndigheternas åtaganden.....	7
5.1 Samordning kring lärdomar och regelverk.....	7
5.2 Forskning, innovationer och utveckling	7
5.3 Samordnad finansiering	7
5.4 Arbete med Europeiska investeringsprogrammet för forskning och innovation.....	8
6 Strategiska utvecklingsprojekt under 2021.....	8
6.1 Samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.....	8
6.2 Långsiktig klimat investeringsplan och samhällsekonomiska effekter	8
6.3 Digitalt stöd till klimatomställningen.....	8
7 Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering	8
8 Kontraktet	8
Bilaga till Klimatkontrakt 2030 Umeå kommun	10

Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram med uppdraget är att snabba på omställningen till klimatneutrala och hållbara städer till 2030, med digitalisering och medborgarengagemang som möjliggörare. Programmet får stöd i en gemensam satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas. KTH är värdorganisation för Viable Cities.

1 Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av coronapandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas och kommunens sida enligt följande.

2 Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Umeå kommun.
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad (Formas) och Tillväxtverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.

3 Umeå kommuns åtaganden

3.1 Kommunens klimatmål

Umeå kommun har fastställt klimatmål beslutade av en bred majoritet i kommunfullmäktige: Umeå stad ska vara klimatneutral 2030 och hela kommunen 2040¹. Umeå har även målsättningen att de konsumtionsbaserade klimatutsläppen minskar till 2 ton CO₂-ekvivalent per person/år till år 2040 och 1 ton CO₂-ekvivalent per person/år till år 2050. Kommunen och de kommunala bolagen har en särskilt viktig roll i omställningen och har därför som målsättning att vara klimatneutral redan 2025. Klimatmålen konkretiserar Umeå kommuns övergripande målsättning om hållbar utveckling och tillväxt och tydliggör den höga ambitionen på klimatområdet.

3.2 Strategi

Umeå kommun har med övergripande målsättningar, strategiska planen 2016–2028 och översiktsplanen med tillhörande fördjupningar och strategier (Näringslivsstrategi, Energipolicy, Resepolicy, olika typer av trafikprogram m.fl.) flera av de styrande dokumenten för att minska klimatpåverkan. För att koppla ihop dessa befintliga planer och program, med nya genomgripande åtgärder arbetar Umeå kommunkoncern på uppdrag av kommunfullmäktige med att ta fram ett åtgärdsprogram för Umeås klimatmål (antagande under 2021).

---

¹ www.umea.se/miljomal. Klimatmålen är utformat så att staden ska gå före i omställningen och nå klimatneutralitet 2030 och övriga kommunen till 2040. Det sker utifrån ett rättviseperspektiv, då största klimatutsläppen och möjligheten att åtgärda dessa kommer från staden.

Kommunkoncernens åtgärdsprogram kommer tillsammans med andra Umeå-aktörers klimatprogram utgöra den färdplan som tas fram inom Klimatneutrala Umeå 2030 och färdplanen blir i sin tur en central del av det lokala Parisavtalet för och med alla i Umeå (antagande av parter maj 2021).

Under 2021 kommer även en strategi för cirkulär ekonomi att arbetas fram för att stärka arbetet med cirkulära resursflöden.

3.3 Organisation och ledning ("Governance")

Umeå kommuns har en upparbetad styrmodell för omställningsarbete. Utveckling styrs via mål, inriktning, planer, strategier och uppdrag som uttrycker vilken förändring som ska uppnås. Styrningen sker även genom att kommunens ledning följer upp hur väl kommunen och kommunens verksamheter lyckas genomföra sina mål och vilken förändring, vilka resultat och effekter kommunen och kommunens verksamheter åstadkommit. Men för att klara komplexa utmaningar såsom att lyckas med klimatomställningen och nå klimatmålen så krävs helt nu former av ledning och styrning. Det krävs samverkan och medskapande av hela samhällets aktörer och medborgare. För att möjliggöra detta och att nå Klimatkontrakt 2030 ambitioner så utvecklar Umeå kommun flera nya innovationsplattformar². Det ska öka omställningsförmågan och skapa innovationskraft, utforska och finna lösningar på komplexa hållbarhetsutmaningar. Genom kreativt medskapande av Umeås många aktörer, utmanar innovationsplattformarna stadens nuläge, uppmanar till förändrat beteende och i nödvändiga fall inför nya strukturer och kraftförhållanden vilket banar väg för framtidens innovationer.

3.4 Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare/civilsamhället

Umeå är en plats med många progressiva förebilder, engagerade medborgare, ett innovativt näringsliv och en kultur som präglas av tillit och medskapande. Detta kommer Umeå kommun bygga vidare på för att nå de hållbara utvecklingsmålen och bli en klimatneutral stad till 2030 och kommun till 2040.

Umeås stora institutionella kapacitet kring samarbete och mötesforum med aktörer i samhället lokalt, nationellt och internationellt är en grundbult i omställningsarbetet. Strategiska partnerskap, avtal och nätverk tillsammans med universitet, forskningsinstitut, näringsliv och andra offentliga organisationer utvecklar platsen Umeå både dynamiskt och uniformt. Umeå kommun kommer förvalta det vi under lång tid har byggt upp och utveckla det vidare inom punkt 4.1 i detta kontrakt.

---

² Social Progress Innovation Sweden (SPIS), Digital Impact North, Klimatneutrala Umeå 2030, m.fl.

3.5 Klimatinvesteringsplan/climate city deficit/finansiering

Umeå kommun och kommunkoncernen har för avsikt att i enlighet med punkt 4.2 i detta kontrakt utveckla en Klimatinvesteringsplan för att nå klimatmålen. Arbetet ska ske i samarbete med Viable Cities. Dessutom kommer klimatinvesteringar från näringslivet ha ett särskilt fokus i den samverkan som sker enligt punkt 4.1 i detta kontrakt.

3.6 Digitalt stöd för genomförandet

Umeå kommuns har en tydlig målsättning om att accelerera kommunens digitala transformation, vilket även är ett viktigt område för att möjliggöra klimatomställningen. Utveckling av olika typer av digitala verktyg som kan användas inom dialog och involvering är en centralt för Umeå kommun då det möjliggör medskapande och genomförande av Klimatkontraktet 2030 hos Umeås samhällsaktörer, särskilt medborgare.

Initiativ inom bland annat öppna data och IoT visar på stor potential för att nå Umeå kommuns övergripande målsättningar och därför har arbetet med att strukturera data- som informationshantering intensifierat, något som fortsätter under 2021. Det är även en grundförutsättning för maskininlärning, AI och nya cirkulära affärsmodeller, områden som Umeås aktörer satsar stort på och utvecklar i samverkansforumet Digital Impact North.

Digitala verktyg skapar förutsättningar för att kunna mäta progressen och bedöma förändringstakten för att minska klimatpåverkan. Verktygen är även nödvändiga för att tillsammans med samhällets aktörer, inte minst medborgare, utforma och genomföra klimatomställningen.

3.7 Regionalt innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Som den i särklass största staden i norra Sverige har Umeå stor vana av att bedriva utvecklingsarbete och samverka med övriga kommuner, såväl i Västerbotten som i kringliggande regioner nationellt och internationellt (Umeå och Västerbotten gränsar till både Finland och Norge). 2017 initierade Umeå de regionala innovationspartnerskapen i norra Sverige för att gemensamt peka ut smart specialiseringsområden där norra Sverige är framgångsrikt. Medverkande är de sex största städerna i norra Sverige samt regionerna Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland. Detta är en naturlig plattform att bygga vidare på, då Umeå kommun redan är koordinator för Smart City/Hållbara städer plattformen. Umeå har vid ett flertal tillfällen varit shortlistade till utmärkelsen European Green Capital Award, i och med är kommunen också medlemmar av Green Capital Network som samlar Europas mest ambitiösa miljöstäder.

3.8 Rapportering och uppföljning

Umeå kommun har fastställda indikatorer för klimatmålen med tillhörande åtgärdsprogram. Inom ramen för Klimatneutrala Umeå 2030 och andra initiativ pågår även utveckling av specifika indikatorer för konsumtion. Detta kommer ligga till grund för Umeå kommuns uppföljning och rapportering.

4 Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1 Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabb för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen.

4.2 Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovationer som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi och digitalisering.

4.3 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

4.3.1 Viable Cities genomför en utlysning runt årsskiftet 2020/2021 med syfte att finansiera fortsatt arbete med Klimatkontrakt 2030. Kommunen är välkommen att söka stöd för medverkan i utvecklingen av ett missionsdrivet klimatarbete.

4.3.2 Viable Cities samarbetar med Tillväxtverket som förvaltande myndighet av Europeiska Regionala Utvecklingsfonden i Sverige och de insatser som finns öronmärkta för hållbar stadsutveckling i syfte att skapa synergi med Klimatkontrakt 2030.

4.3.3 Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städers klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna avser att utveckla samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.

4.3.4 Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

4.4 Uppbackning inför EU-finansiering

Om kommunen har för avsikt att söka finansiering från Europeiska Investeringsprogrammet för Forskning och Innovation Horisont Europas nya finansiella instrument utifrån mission "100 Climate Neutral Cities by 2030" kommer Viable Cities att utifrån programmets roll och kompetens stödja ansökningsarbetet.

5 Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna ställer sig bakom det missionsdrivna arbetet som syftar till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 och tillhandahåller en ram för samverkan genom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.

Myndigheterna har för avsikt att samarbete kring följande utveckling under 2021 för att understödja kommunernas klimatomställning:

5.1 Samordning kring lärdomar och regelverk

Myndigheterna avser att utveckla samordningen mellan berörda svenska myndigheter och skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och missionsorienterat lärande kring policyutveckling och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

5.2 Forskning, innovationer och utveckling

Genom utlysningar av medel tillhandahåller myndigheterna finansiering för utveckling och systeminnovation.

5.3 Samordnad finansiering

Myndigheterna avser att utveckla samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

5.4 Arbete med Europeiska investeringsprogrammet för forskning och innovation

Myndigheterna arbetar på flera sätt med att understödja svenskt deltagande i EU:s kommande investeringsprogram Horisont Europa, bland annat kopplat till missionen klimatneutrala städer 2030.

6 Strategiska utvecklingsprojekt under 2021

Under 2021 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

6.1 Samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle

Viable Cities och kommunen utvecklar former för samverkan mellan lokala aktörer för att vidareutveckla och förverkliga ambitionerna i klimatkontraktet, med särskild betoning på medborgar-engagemang.

6.2 Långsiktig klimatinvesteringsplan och samhällsekonomiska effekter

Kommunen har för avsikt att tillsammans med Viable Cities arbeta fram en klimatinvesteringsplan med ett 2030-perspektiv, omfattande såväl kommunala investeringar som de investeringar som sker utanför den kommunala sektorn. Syftet med denna är att bidra både till klimatomställningen och till återhämtning i ekonomin. Investeringsplanen ska kunna ligga till grund för diskussioner om finansiering av klimatinvesteringar. Den ska också kunna stödja den lokala näringspolitiken genom att visa på framtida affärsmöjligheter.

6.3 Digitalt stöd till klimatomställningen

Viable Cities och kommunen utvecklar former för att använda digitala verktyg för att underlätta samskapande mellan aktörer och vägleda beslut om klimatinvesteringar.

7 Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

8 Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2021. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Parterna är överens om dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2021. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Stockholm, den 11 december 2020

.....
Hans Lindberg, kommunstyrelseordförande
Umeå kommun

.....
Olga Kordas, programchef
Viable Cities

.....
Robert Andrén, generaldirektör
Energimyndigheten

.....
Darja Isaksson, generaldirektör Vinnova

.....
Ingrid Petersson, generaldirektör Formas

.....
Gunilla Nordlöf, generaldirektör
Tillväxtverket

Bilaga till Klimatkontrakt 2030 Umeå kommun

Denna bilaga innehåller en mer utförlig information om kommunens planer för klimatomställningen och kommunens åtaganden för genomförandet.

1 Stadens klimatstrategi – stadens åtaganden

1.1 Övergripande

Umeå kommun har under lång tid haft en stadig och stark befolkningstillväxt vilket varit till gagn för hela norra Sverige. I Umeå kommuns strategi finns därför en vision om att fortsätta att skapa förutsättningar för denna tillväxt. Visionen är att Umeå ska ha en befolkning på minst 200 000 invånare till 2050. Liksom Agenda 2030 ska ingen lämnas utanför och alla ska uppleva att de vinner på att bo och verka i Umeå. Kommunen har en strategisk tolvårsplan 2016–2028¹ liksom ett övergripande mål där det tydligt framgår att Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet. I planen tydliggörs kommunens strategiska satsning på social hållbarhet, jämställdhet och jämlikhet och cirkulär ekonomi lyfts särskilt upp för att Umeås ska klara tillväxten inom planetens gränser.

Klimatarbetet går hand i hand med allt budgetarbete, med fokus på hållbarhet i stads- och samhällsutveckling, byggnationer och infrastruktur. De offentliga rummen skapas för att främja jämställdhet och alla medborgares upplevelse av deltagande och trygghet. Ett strategiskt område för Umeå kommun är att ha en god planeringsberedskap så att den fysiska planeringen aldrig begränsar Umeå och regionens utveckling.

Umeå kommuns översiktsplan² ligger till grund för all planering och beskriver hur vi ska använda kommunens mark och vatten, utveckla bebyggelsen ur ett strukturellt långsiktigt hållbart perspektiv som främjar en hållbar livsstil inom planetens gränser och möjliggör för hållbart resande och minskad klimatpåverkan i Umebornas vardag. Översiktsplanen ger förutsättningen för att utveckla infrastruktur, tillgång till service, mötesplatser och rekreativa miljöer inom korta avstånd, vilket ger möjlighet att fortsätta utveckla Umeås livsmiljöer för trygghet och trivsel. Genom att skapa goda förutsättningar till en socialt hållbar utveckling lägger Umeå även grunden att lyckas med klimatomställningen, med och för medborgaren.

De strategier och riktlinjer som anges i översiktsplanen är styrande för annan efterföljande planering både hos kommunen och vid andra myndigheter. Med översiktsplanen som grund upprättas olika typer av program som konkretiserar hur översiktsplanens intentioner ska genomföras.

---

¹ <https://www.umea.se/kommunochpolitik/kommunfakta/kommunensmalochverksamhetsdirektiv.4.5bc0956b1719ab0a-e7f50.html>

² www.umea.se/opl0

1.2 Miljömål³

Umeå kommuns miljömål antogs av kommunfullmäktige i bred majoritet den 24 februari 2020. Här är klimatmålen särskilt prioriterade och ett nytt åtgärdsprogram arbetas fram under 2020 för att stärka klimatarbetet ytterligare och konkretisera vägen för att nå klimatmålen. Detta sker i samarbete med arbetet inom Klimatneutralt Umeå 2030. Klimatmålen är följande:

- Umeå ska vara klimatneutralt 2040, dvs ha nettonoll utsläpp av växthusgaser.
- Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025, dvs ha nettonoll utsläpp av växthusgaser.
- Transporternas klimatpåverkan i Umeå ska minska. Det ska ske genom att drivmedlen är fossilfria år 2030 och att det hållbara resandet ökar.
- År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 % av alla resor för boende inom Umeå tätort.
- Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton CO₂-ekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050.

Ansvar för miljö- och klimatmålen ligger hos Kommunstyrelsen och för att ytterligare sätta fokus på det breda hållbarhetsarbetet har även ett Hållbarhetsutskott etablerats. Tillsammans med Jämställdhetsutskottet utgör dessa utskott den politiska inramningen för hållbarhetsarbetet.

1.3 Planeringsförutsättningar, budget och investeringar för perioden 2021–2024

Umeå kommunfullmäktige antog den 26 oktober 2020 Planeringsförutsättningar, budget och investeringar för perioden 2021–2024. Följande mål med tillhörande uppdrag, har en direkt koppling till klimatkontrakt 2030 och därtill finns målsättningar för social hållbarhet, digitalisering och ekonomisk hållbarhet samt de olika verksamheternas och de kommunala bolagens investeringsbudgetar för en hållbar tillväxt.

Mål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

Uppdrag 8: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att fortsätta med arbetet som sker inom ramen för Kommissionen för ett socialt hållbart Umeå och implementeringen av handlingsplan mot barnfattigdom, förebyggande hälsoarbete samt jämställd stadsplanering.

Uppdrag 9: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda och ta fram förslag på jämlikhetsdata för att mäta och synliggöra skillnader. Genom att mäta och synliggöra skillnader kan Umeå kommun målmedvetet arbeta för ett jämlikt Umeå.

Uppdrag 11: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att samordna och driva arbetet med Klimatneutralt Umeå. I detta uppdrag ingår att ta fram förslag på klimatkontrakt och långsiktigt utveckla kommunens styrmodell så att kommunens nämnder och bolag involveras i arbetet. Uppdraget innebär också att utveckla Umeå kommuns befintliga samverkansmodeller med olika samhällsaktörer så att dessa kan involveras i arbetet.

Uppdrag 12: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram och till nämnderna tillhandahålla en metodik för att genomföra klimat- och kostnadsanalyser. Metoden ska under

---

³ www.umea.se/miljomal

lätta nämndernas redan pågående arbete med att ta fram och prioritera åtgärder för att leva upp till Umeå kommuns miljömål. (Förtydligande av tidigare uppdrag nr. 49 om att ta fram en handlingsplan för hur klimatutsläppen kan minskas i enlighet med Parisavtalet).

Uppdrag 13: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med Umeå kommunföretag ta fram ett analysunderlag för klimatomställningsinvesteringar för såväl kommunen som kommunkoncernen utifrån det arbete som bedrivs inom ramen för Klimatneutrala Umeå.

Uppdrag 14: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en strategi för utvecklingen av cirkulär ekonomi i Umeå. Arbetet ska utgå från miljömålen, avfallsplanen och arbetet med social hållbarhet. Arbetet ska därtill ske i samverkan med kommunens nämnder och bolag.

Uppdrag 15: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att samordna fordonsanskaffningen i kommunen.

Upphandlings- och inköpsprocessen samt uppföljning ska även stärkas med uppdragen:

Uppdrag 28: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utveckla kommunens sociala och miljömässiga krav vid upphandling och den systematiska uppföljningen.

Uppdrag 34: Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att, utveckla kommunens miljöledningsarbete samt implementera hållbarhetsbokslut i Umeå kommun.

1.4 Agenda 2030

I Umeå kommun har vi länge arbetat för hållbar utveckling, i både en lokal och en global kontext. Genom att hålla samman satsningar på social, ekonomisk, kulturell och ekologisk hållbarhet och skapa synergier så kan Umeå växa tryggt och säkert. Umeå kommun satsar på att stärka medborgarnas sociala kapital för att på så sätt möjliggöra för fler att engagera sig. Genom exempelvis Rådslaget för hållbar utveckling, Naturskolan samt Kulturskolan bygger Umeå kunskap och engagerar unga i arbetet. EU-Social Progress Index används som verktyg för att mäta regionens utveckling med social hållbarhet. Tillit och välbefinnande är ledstjärnor i arbetet med social hållbarhet i enlighet med Agenda 2030.

Kommunfullmäktige har i oktober 2020 gett kommunstyrelsen i uppdrag att samordna och driva arbetet med Klimatneutrala Umeå. I detta uppdrag ingår att ta fram förslag på klimatkontrakt och långsiktigt utveckla kommunens styrmodell så att kommunens nämnder och bolag involveras i arbetet.

Uppdraget innebär också att utveckla Umeå kommuns befintliga samverkansmodeller med olika samhällsaktörer så att dessa kan involveras i arbetet. Förslag till ny målstyrningsmodell för Umeå kommun upparbetas inom ramen för Kommunstyrelsens styrberedning och kommer presenteras för kommunfullmäktige under senhösten 2020, efter implementering bedöms den nya modellen skapa institutionell kapacitet att driva omställning för att nå uppsatta mål i kommunens nämnder och bolag.

1.5 Involvering av näringsliv, akademi och civilsamhället

Umeåborna är kända för sitt engagemang i stadens utveckling. Det bekräftades i en studie 2014 av Wiens tekniska universitet där invånarna i Umeå rankades som Europas mest miljömedvetna. Det både utmanar kommunen att ständigt vara progressiv och ger en grundläggande legitimitet och trovärdighet i Umeås klimatomställning.

Det finns en tydlig viljeinriktning om att Umeå kommun ska söka externa samarbeten och samverka för att nå en klimatneutral och hållbar kommun. Det syns inte minst på det engagemang som finns i Viable Cities. Umeå kommuns tillväxtanslag har en tydlig inriktning i att främja hållbarhetsprojekt och används som ett politiskt styrmedel. Ett annat område som Umeå vidareutvecklar är att använda upphandling som verktyg för att främja cirkulära och klimatsmarta lösningar hos näringslivet.

Projektet Klimatneutrala Umeå 2030 har samlat en bred representation i innovationsteamet med representanter från offentlig sektor, näringsliv och akademi. Genom medborgardialoger och tydliga initiativ involveras även den idéburna sektorn och invånarna i arbetet. Genom flera befintliga nätverk med näringslivet finns det en bred förankring och deltagande för att minska klimatpåverkan och nå en hållbar stad, till exempel Industrirådet och Umeås många inkubatorer. Näringslivskontoret på Umeå kommun är central i kontakten med det lokala näringslivet och anordnar regelbundet träffar med olika aktörer, där hållbarhet och klimatfrågor lyfts.

Två centrala företagsnätverk att lyfta i arbetet är; 1) Nätverket för hållbart byggande och förvaltande som samlar privata byggaktörer, kommunen, finansiärer m.fl. för att gemensamt driva på utvecklingen och öka kunskapsöverföringen mellan byggbranschens alla aktörer. 2) Nätverket för Hållbara Restauranger samlar restauranger och kommunens Måltidsservice, inom nätverket får deltagarna utbildning, råd och skapar en gemensam plattform för att förändra hela branschen.

Umeå kommun är även medlemmar i Biofuel region, tillsammans med ett 30-tal andra kommuner, organisationer och företag. Biofuel region har ett särskilt uppdrag att utveckla och stärka norra Sveriges arbete med hållbara transporter.

Umeå har ett starkt föreningsliv och en stor andel av invånarna är engagerad i en eller flera föreningar. Det finns drygt 750 föreningar i kommunen som på olika sätt får stöd av samhället och oavsett om det handlar om kultur, idrott eller andra fritidsaktiviteter samlas alla dessa under Umeå kommuns Föreningsbyrå.

Ideella föreningar kan sedan 2017 söka stöd genom Föreningsbyrå för att genomföra miljö- och hållbarhetsprojekt. Syftet med de så kallade miljöskjutsarna är att stödja projekt och insatser som bidrar till hållbar utveckling och minskad miljöbelastning. Projekten ska knyta an till en eller flera av Umeås miljömål, de 17 globala målen eller de 16 nationella miljömålen.

Umeå kommuns miljöpris kan gå till ett företag, en institution, en skola, en organisation eller en enskild person som har gjort en berömvärd insats för miljön eller för hållbar utveckling. Insatsen kan sträcka sig över en längre period än det senaste året. Miljöpriset är ett sätt att uppmärksamma det viktiga arbetet som görs för miljö och hållbar utveckling. Miljöpriset har delats ut arton gånger sedan 2001.

1.6 Internationella åtaganden och positionering i klimatomställningen

Umeå kommun stödjer och medverkar i flera internationella åtaganden för hållbar stadsutveckling. Nedan finns ett urval av dessa och Umeå kommun är även med i dialogen om det nya Green City Accord initiativet av Europeiska kommissionen.

- Ålborgåtagandena för hållbar stadsutveckling
- CEMR-deklarationen – den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå
- Borgmästaravtalet för klimat och energi
- European Circular Cities Declaration

Umeå har under lång tid kunnat visa upp ett strategisk och ambitiöst arbete för att möjliggöra ett gott liv för alla invånare inom planetens gränser. Det syns inte minst internationellt där Umeå var Europas kulturhuvudstad 2014, runner-up till Europas miljöhuvudstad 3 år i rad, runner-up till Europas innovationshuvudstad 2018 och är en av Europas Smart City Lighthouse städer. Det medför att Umeå är den enda staden i Norden och Arktis som är representerade i samtliga av dessa europeiska nätverk och har därmed en unik position för att fortsätta vara en av de ledande städerna i omställningen.

Umeå har även en ledande position i arbetet med en jämställd stadsplanering och social hållbarhet. Det synliggörs inte minst av att Umeås arbete med jämställd stadsplanering lyfts upp som ett gott exempel på hållbar stadsutveckling i Europa, det enda med fokus på jämställdhet samt att Umeå 2019 stod värd för det första Social Progress Cities Summit och framtagandet av Social Progress Declaration

Umeå är den enda nordiska stad i OECD programmet för cirkulär ekonomi och har fått en total genomlysning av strategier för en cirkulär stad inklusive rekommendationer. Utifrån den positionen har Umeå kommun även blivit inbjuden till nätverket Ellen MacArthur Foundation där världsledande organisationer inom cirkulär ekonomi samverkar.

1.7 Klimatanpassning

Umeå kommuns klimatanpassningsstrategier är inkluderade i översiktsplanen och de strategiska program som är upprättade. Arbetet sker i samverkan med Länsstyrelsen Västerbotten som har ansvar att samordnar arbetet med klimatanpassning i länet. Det finns därmed en regional plan, "Klimatanpassa Västerbotten – regional vägledning för klimatanpassning 2020–2025" som Umeå kommun tar avstamp i. Förutom den finns följande lokala planer från Umeå kommun för en klimatanpassad stadsplanering.

- Översiktsplan Umeå kommun - Fördjupning för älvslandskapet och Fördjupning för kusten
- Utvecklingsstrategi för vatten och avlopp
- Dagvattenprogram, Umeå kommun
- Program för säkerhet och trygghet
- Renare luft i Umeå – Åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid
- Resurshushållningsplan

2 Metoder för att fastställa utgångsläge, eftersträvade mål samt omfattningen på åtgärder ("climate policy deficit")

Umeå kommun har med övergripande målsättningar, strategiska planen 2016–2028 och översiktsplanen med tillhörande fördjupningar och strategier (Näringslivsstrategi, Energipolicy, Resepolicy, olika typer av trafikprogram m.fl.) flertalet av de styrande dokumenten som krävs för att klara klimatomställningen. För att koppla ihop dessa befintliga planer och program med nya genomgripande åtgärder arbetar Umeå kommunkoncern på uppdrag av kommunfullmäktige med att ta fram ett åtgärdsprogram för Umeås klimatmål (antagande under 2021).

Kommunkoncernens åtgärdsprogram kommer tillsammans med andra Umeå-aktörers klimatprogram utgöra den färdplan som tas fram inom Klimatneutrala Umeå 2030 och färdplanen blir i sin tur en central del av det lokala Parisavtalet för och med alla i Umeå (antagande av parter maj 2021).

ClimateView-verktyget används i alla delar av klimatomställningsarbetet: GAP-analys tas fram övergripande och tematiskt, både för kommunkoncern och färdplan, nödvändiga omställningar visualiseras, aktörskartläggning utförs liksom arbete med klimatbudgetering, uppföljning planeras osv.

2.1 El

Umeå som region är nettoexportör av förnybar el, majoriteten av elproduktionen står Stornorrforss vattenkraftverk för, det kraftverk i Sverige som producerar mest el. Övrig elproduktion kommer från vindkraft, biokraft och sol. På senare år ses en stor ökning av installationer av solceller, både på kommunala byggnader som hos privatpersoner och företag. Med mer mikroproduktion (intermittent kraft) i nätet ökar behoven med smart nätutbyggnad och lagring. Elektrifiering av industrin och transportsektorn kommer att öka elanvändningen i kommunen och speciellt öka effektuttaget. Under vissa perioder kommer det också finnas risk för effektbrist i elnätet. Här pågår ett arbete med lastoptimering av nyttjandet i staden och nätförstärkning i dialog med region- och stamnätsägare.

2.2 Värme

Fjärrvärmens står för ca 80 % av värmeförsörjningen i Umeå, den största värmeproduktionen görs på kraftvärmeverket vid Dåva, bränslemixen är till stor del biobränsle och avfall, ca 80% av bränslet är idag förnybart. Den största utmaningen är att minska det fossila materialet i avfallet. Det är möjligt genom att bedriva ett aktivt arbete med cirkulära resursflöden och hållbar konsumtion. Även om det i ett större perspektiv i nuläget minskar klimatpåverkan från alternativet, deponering av avfall. Umeå energi ser också på lång sikt hur möjligheterna till CCS (Carbon Capture and Storage) kan implementeras.

2.3 Bebyggd miljö

Majoriteten av Umeås byggnader är redan byggda, med dåvarande energikrav för byggnader, det finns alltså en stor potential till fortsatta energieffektiviseringar i det befintliga beståndet. Det åtgärder som är kostnadseffektiva har redan påbörjats eller genomförts. Det finns ett stort behov av energirenovering av de äldre miljonprogrammen, renoveringar som kräver stora investeringar. Dessutom är det av största vikt att de som bor i husen idag har råd att bo kvar efter renoveringen.

För kommunen och det kommunala bostadsbolaget Bostadens nyproduktion av fastigheter ställs skarpare energikrav än BBR, 65 kWh/m². Bägge organisationerna har också egna energimål, erfarenheter från kommunens fastighetsavdelning är att det blir svårare år för år att klara energimålet, det beror på att de enklare åtgärderna genomförs först. För att nå ännu längre krävs också att det som vistas i fastigheterna involveras mer samt öka investeringstakten i energirenoveringar.

2.4 Hållbar tillväxt av stadens områden

Den hållbara tillväxten och stadsutvecklingen i Umeå styrs av översiktsplanens strategiska utvecklingsstrategier, som alla syftar till att skapa en långsiktigt hållbar utveckling i staden och hela Umeå. Här är strategin för komplettering av befintliga stadsdelar en viktig strategi liksom målsättningen om att bygga 2000 nya bostäder per år för att ligga i fas med Umeås befolkningstillväxt. Särskilt kan också nämnas strategin om 5km-staden, som syftar till att så många som möjligt i Umeå ska ha rimliga avstånd för hållbart resande mellan hem, jobb och skola.

Nätverket för hållbart byggande och förvaltande i kallt klimat, som samlar privata byggaktörer, kommunen, finansiärer m.fl. är en viktig part, där den gemensamma utvecklingen mot ett hållbart byggande och förvaltande i Umeå kan drivas på: inom val av byggmaterial, projektering, energilösningar och val av mark att exploatera.

Umeå har en hög ambitionsnivå för de större kommande stadsutvecklingsprojektet, såsom Liljansberget, Tomtebo strand, Norra Ön och på sikt även I20-området. Målsättningen är att det ska vara enkelt att välja en hållbar livsstil när du bosätter dig här, med allt från lösningar för hållbar konsumtion och att främja hållbart resande. För att möjliggöra målsättningen krävs storskaliga satsningar och en nationell, regional och lokal kraftsamling. Detta har påbörjats med exempelvis Trafikverket (genom undertecknat Stadsmiljöavtal) och utredningen Samordning för bostadsbyggande. Samordningen från nationell till lokal nivå är central för att klara omställningen och nå Klimatmålen och de svenska åtaganden i Agenda 2030 och Parisavtalet.

2.5 Omställning av transportsystemet

Genomförda undersökningar och befintlig statistik visar på att transportområdet svarar för över hälften av klimatutsläppen i Umeå. Därför är en omställning av transportsystemet centralt för att nå Umeås klimatmål. Här handlar det både om att flytta resandet från bil och flyg till mer hållbara färdssätt och om fossilfria drivmedel. Utmaningarna för Umeå inom transportområdet handlar exempelvis om våra relativt långa avstånd och vårt kalla klimat och hur det påverkar

möjligheterna till användning av hållbara färdssätt. En ytterligare utmaning är att undersökningar tyder på att Umeå har högre konsumtionsbaserade utsläpp från flyget än nationellt genomsnitt, både vad gäller inrikes och utrikes resor.

Omställningen av transportsystemet kräver därför insatser på många områden. I Umeås översiktsplan finns en inarbetad trafikstrategi som lägger grunden för denna omställning. För förverkligandet av denna strategi har ett antal program och policies tagits fram, exempelvis:

- Cykeltrafikprogram
- Fotgängarprogram
- Kollektivtrafikprogram
- Godstrafikprogram
- Trafiksäkerhetsprogram
- Åtgärdsprogrammet för luft

Umeå kommun har en lång historik av arbete med framgångsrikt arbete för hållbart resande (mobility management). Vid sidan av fordonsutveckling och förnyelsebara drivmedel är beteendefrågorna centrala. De ovan nämnda programmen lägger grunden för detta arbete men det är även av yttersta vikt att involvera stadens invånare för att välja hållbara färdssätt. Här pågår även arbete kring hur vi kan utveckla stadsplaneringsprocesserna för att stödja övergången till mer hållbar mobilitet, såsom styrning av parkeringsfrågor i detaljplaner och utveckling av mobilitet som tjänst.

För att underlätta överflyttning till hållbara godstransporter genomför kommunkoncernen omfattande satsningar på utveckling av Umeå hamn, godsbangård och satsningar på en ny klimatsmart färja mellan Umeå och Vasa. Det pågår även arbete för att ta fram en handlingsplan för hur Umeå kommun kan bidra till omställningen till ett grönare flyg. Umeå har även en helt fossilfri kollektivtrafik med en hög andel elbussar. Detta är viktiga komponenter i omställningen till ett klimatneutralt Umeå, utifrån mål om att Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan ska minska till 2 ton CO₂-ekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050.

2.6 Omställning till cirkulära resursflöden

Under 2021 kommer en strategi för cirkulär ekonomi att arbetas fram för att stärka arbetet med cirkulära resursflöden. För att klara Umeås klimatmål så måste cirkulära flöden utvecklas inom flera sektorer som transport, livsmedel och byggsektorn. Det är centralt att det på lokal nivå skapas innovationskraft och finansiering för cirkuläritet genom nationella och regionala kraftsamlingar.

De kommunala bolagen arbetar med flera initiativ för cirkulära resursflöden, några exempel är:

- Umeå Energi är en central aktör i Umeås energisystem och de arbetar aktivt med förnyelsebara energikällor och var en av Sveriges första energibolag som erbjöd kunder att hyra solceller. Det har möjliggjort för lokal produktion av konsumenter som vanligtvis inte har möjlighet att investera i den tekniken (yngre, barnfamiljer och kvinnor). Umeå Energi arbetar nu aktivt med stadens aktörer för att möjliggöra en hållbar omställning av transportsystemet, energilagring och effektiviseringar, både hos stora kunder och i hushållen.

- Bostaden AB är ett annat bolag som aktivt arbetar med energieffektiviseringar i allmännyttan och samtidigt arbetar aktivt med att boende ska kunna ta aktiva beslut för att minska sin energianvändning.
- VAKIN, Vatten och Avfallskompetens i Norr driver på utvecklingen för en hållbar resurshushållning och med verksamhet tillsammans med några tilliggande kommuner tar VAKIN ett större geografiskt ansvar. Bland annat producerar VAKIN biogas från avloppsslammet, de tar emot slam från 18 reningsverk för rötning.

3 Utveckling av ledning för genomförandet av klimatomställningen ("Climate City Governance")

3.1 Näringsliv, akademi och civilsamhället

Umeå är med många progressiva förebilder, engagerade medborgare, innovativt näringsliv och en kultur som präglas av tillit och medskapande finns. Detta kommer Umeå kommun bygga vidare på för att nå de hållbara utvecklingsmålen och bli en klimatneutral stad 2030.

Den höga graden av medborgarengagemang bidrar starkt till Umeås utveckling. Det är framförallt i mötet och dialogen mellan olika samhällsaktörer i form av ideell sektor, föreningsliv och medborgare som vill vara delaktiga i att utveckla framtidens hållbara stad som omställningen till att bli ett klimatneutralt Umeå 2030 sker. Samarbete mellan medborgarna och stadens offentliga aktörer har stor betydelse i arbetet att stärka stadens innovationskapacitet. Umeå kommun utvecklar flera nya innovationsplattformar som utforskar och finner lösningar på komplexa hållbarhetsutmaningar. Genom kreativt medskapande utmanar innovationsplattformarna stadens nuläge, uppmanar till förändrat beteende och i nödvändiga fall inför nya strukturer och kraftförhållanden vilket banar väg för framtidens innovationer.

Även Umeås institutionella kapacitet kring samarbete och mötesforum med andra aktörer i samhället lokalt, nationellt och internationellt är en grundbult i omställningsarbetet. Genom strategiska partnerskap, avtal och nätverk tillsammans med universitet, forskningsinstitut, näringsliv och andra offentliga organisationer utvecklas staden både dynamiskt och uniformt. Deltagandet fungerar även som temperaturmätare och drivmotor för stadens omställningstakt.

Umeås historik som deltagande- eller ledande part i samverkansprojekt i allt från medborgardialog till internationella nätverk har gett staden stor kunskap och ökade förutsättningar för fortsatt medskapande, fördjupad demokratisk förankring och effektivare resursutnyttjande kopplat till klimatmålen. För Umeå är gränser inget hinder utan samarbete sker med de parter som har rätt förutsättningar, driv och engagemang. Umeå kommun är oftast koordinatör i dessa sammanhang och den samordnande parten i staden. Umeå avser vara en fortsatt driven och ledande aktör. I kommunkoncernen utgör stadsdirektörens forum en viktig funktion för intern styrning, förankring och kommunikation men det är samhällsaktörerna som tillsammans agilt driver och utvecklar staden för klimatneutralitet 2030.

Innovativa idéer för hållbara lösningar behöver delas, testas, synas och utvärderas. Umeå kommun har flera kontaktytor i det lokala näringslivet, innovationspartnerskap med Umeå Universi-

tet, SLU, RISE och Region Västerbotten samt en god kontakt med över 750 föreningar via Umeå kommuns föreningsbyrå. Dessutom är Umeå kommun delägare till fyra inkubatorer, för att främja nya företag och start-ups inom olika sektorer. Olika partnerskap, initiativ och projekt har drivits under lång tid och har skapat en god dynamik i staden och ett kort avstånd mellan nyckelaktörer. Umeå kommun kommer förvalta det vi har byggt upp och utveckla det vidare inom punkt 4.1 i detta kontrakt för att skapa utrymme och vägledning för framtidens hållbara entreprenörer. Syftet är att konkretisera och formalisera arbetet med Klimatkontrakt i samverkan med näringsliv, akademi och medborgare/civilsamhället

3.2 Regionalt innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Som Sveriges elfte största stad har Umeå stor vana vid att bedriva utvecklingsarbete och samverka med övriga kommuner, såväl i Västerbotten som i kringliggande regioner. 2017 initierade Umeå de regionala innovationspartnerskapen i norra Sverige för att gemensamt peka ut smart specialiseringsområden där norra Sverige är framgångsrikt. Medverkande är de sex största städerna i norra Sverige samt regionerna Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland.

I klustret ingår aktörer i innovationssystemet från akademi, näringsliv och offentlig verksamhet och utpekade områden är bioekonomi, cleantech, life science and health, digitalisering och AI, smart industri och smart cities/hållbara städer. Det sistnämnda klustret koordineras av Umeå kommun och är redan idag en plattform för hållbar stadsutveckling och en viktig pusselbit i Umeås ambition att vara ett regionalt innovationsnav för klimatomställning.

Biofuel region och Fossilfria transporter i norr är två andra exempel på medlemsorganisationer i regionen som verkar för att utveckla bioekonomi och möjliggöra en fossilfri fordonsflotta i norra Sverige. Umeå kommun är aktiva medlemmar i båda initiativen vilket möjliggör en bred samverkan med andra kommuner, Länsstyrelsen, regioner, organisationer, företag och akademi.

Umeå kommuns strategiska partnerskap med RISE en viktig del för RISE expansion i Umeå och norra Sverige såväl som strategiskt i rollen som regionalt innovationsnav för klimatomställning. Andra plattformar som kan nämnas är Smart city Sweden, Sveriges demonstrationsplattform för hållbara stadslösningar, där en av sex regionala noder finns i Umeå. Nationellt och internationellt har Umeå länge arbetat för att positionera sig som nordlig kraft för hållbar stadsutveckling och som progressiv förebild för andra städer och deltar i flertal strategiska samarbeten och nätverk.

4 Digitalt stöd för genomförandet

Kommunfullmäktige har antagit målet Digitalt först där den digitala transformationen ska bidra till god kompetensförsörjning, förbättrad arbetsmiljö och bättre medborgarynna. Digitaliseringen är också en viktig möjliggörare för att accelerera klimatomställningen. Även för de utvecklingsinsatser där klimatnyttan inte är drivande uppstår det många gånger positiva klimateffekter i samband med digitalisering. Exempelvis inom utbildning där böcker ersätts av digitala läromedel, inom äldreomsorg där fysiska besök som genererar resor kan undvikas genom användning av t ex medicingivare och tillsynskameror och genom e-tjänster där papper och post ersätts av digital kommunikation.

För att driva på utvecklingen för klimateffektiv digitalisering behöver kommunen etablera modeller för hur klimatparametrar värderas vid identifiering, prioritering och beslut av utvecklingsinsatser. Kommunen behöver skapa förutsättningar för att beakta hela kommunkoncernen vid val av utvecklingsinsatser. Ett exempel på ett koncernövergripande initiativ som behöver initieras är att värdera, behov, förutsättningar och färdväg för en digital tvilling av Umeå.

För att lyckas med en digital transformation behöver såväl organisatoriska som ekonomiska strukturer sättas på prov. Tjänster som utvecklas ska utgå från kundens behov och inte utifrån hur vi som kommun är organiserad. Kunskap om digitaliseringens möjligheter måste ökas och förändringsledning behöver vara en naturlig del i alla förändringsinsatser. Den snabba förändringstakten i samhället och invånarnas förväntningar gör att förmågan till förändring kommer att vara en av de viktigaste egenskaperna hos chefer och medarbetare.

Data och information kommer utöver medarbetarna att vara den viktigaste tillgången. Vi behöver se data som en strategisk resurs som både bidrar som beslutsstöd och möjliggör nya affärsmodeller. Tillgång till data är också en viktig byggsten för AI och genom kommunens samarbete med Umeå universitet, bl a inom Digital Impact North, finns unika förutsättningar för att dra nytta av dess potential. Kommunen spelar också en viktig roll som möjliggörare av den hållbara cirkulära staden genom att succesivt verka för, klassa och tillåta öppna data, data som start-up, forskare och näringsliv kan nyttja för utveckling av ny cirkulära affärsmodeller.

Kommunen behöver också värdera de arbetssätt som har etablerats under pandemin och ha med klimatnyttan som en parameter i utformningen av framtidens flexibla digitala arbetsplats. Det möjliggör minskad klimatpåverkan genom såväl minskade resor som minskat lokalbehov. Utöver de positiva miljöeffekter som de digitala arbetssätten för med sig skapas också helt nya förutsättningar för rekrytering inom vissa yrkeskategorier.

Utveckling av olika typer av digitala verktyg som kan användas inom dialog och involvering är en central del av klimatomställningen. Det utvecklar möjligheter till både medskapande och genomförande av klimatkontraktet hos Umeås samhällsaktörer, särskilt medborgare. Här är det viktigt att vidareutveckla pågåendeinitiativ som tagits inom bland annat. Sharing City Umeå om digitala delningstjänster och utveckling av kommunens dialogmetoder inom planering, med den senaste stadsdelsdialogen som bästa exempel. Det gäller även att fortsätta utforskande nya sätt att engagera och involvera aktörer i klimatomställningen. Det kan röra sig om verktyg för att skapa så kallade communities och utveckla nya typer av nätverk eller utveckling av verktyg inom sociala medier med inspiration från det nu i Umeå pågående initiativet F/ACT Movement. Organiseringar som SPIS (Social Progress Innovation Sweden) och Klimatneutrala Umeå 2030 är viktiga inom denna utveckling.

5 Investeringar i klimatomställningen och finansiering

Umeå kommun har behov av att utveckla en Investeringsplan som kopplar till åtgärdsprogrammet för klimatmålen och det digitala visualiseringsverktyget ClimateView. Under 2020 har samtal förts med Viable Cities och grunden till ett utvecklingsprojekt har påbörjats. Genom att Umeå

kommun bidrar till utvecklingen av den finansiella sektorns hållbarhetsmått samtidigt som investeringsplanen arbetas fram så inkluderas relevanta nationella och lokala aktörer samtidigt. Förutom det kommer klimatinvesteringar från näringslivet ha ett särskilt fokus i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 under 2021.

En central del är även att inkludera de olika renoveringarna och energieffektiviseringar som löpande pågår i den befintliga infrastrukturen. Till det ska även digitaliseringens bidrag till en effektivisering minskat behov av ex. transporter/resor tas in i beräkning. Det är även viktigt att värdera den sociala hållbarheten i omställningsarbetet. En trygg och säker stad med ett rikt kulturliv leder till en mer hållbar livsstil och hållbar konsumtion till följd.

Material Economics gjorde på uppdrag av EU Mission board for Climate Neutral Cities en uträkning som visade att omställningen kostar 10 000 EUR per invånare för att nå en klimatneutral stad. Med den räknemodellen skulle omställningen i Umeå, uppgå till 13–14 miljarder kronor. Det är dock en grov uppskattning som även medför kostnadsminskningar i form av exempelvis renare luft, mindre sjukdomsfall och ökad biologisk mångfald.

